

Katarzyna Czech

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Katedra Międzynarodowych Stosunków Ekonomicznych
katarzyna.czech@ue.katowice.pl

ZNACZENIE FUNDUSZY UE DLA REALIZACJI STRATEGII EUROPA 2020 W POLSCE, NA PRZYKŁADZIE WYBRANYCH PROGRAMÓW OPERACYJNYCH

Wprowadzenie

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej stworzyło nie tylko nowe warunki funkcjonowania dla polskich podmiotów, lecz jest także szansą na ich dynamiczny rozwój. Blisko dziesięcioletni okres akcesji pokazał, że fundusze Unii Europejskiej stanowią istotny element stymulujący rozwój kraju w różnych wymiarach. Ma to tym większe znaczenie, że wiele państw członkowskich boryka się z problemami dotyczącymi środowiska naturalnego, a poziom ich nowoczesności, związany z innowacyjnymi rozwiązaniami, jest często niedostateczny. Natomiast spójność społeczna, wyrażająca się w zwiększaniu dostępu do edukacji, promowaniu uczenia się przez całe życie czy też zmniejszaniu bezrobocia i rozwarstwienia społecznego, jest równie ważna jak rozwój gospodarczy państwa w warunkach gospodarki globalnej.

Celem artykułu jest próba oceny znaczenia wybranych programów operacyjnych dla realizacji celów Strategii Europa 2020 w Polsce.

Zasadniczą tezą jest stwierdzenie, że realizacja projektów w ramach Programów Operacyjnych Kapitał Ludzki (POKL), Innowacyjna Gospodarka (POIG) i Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ), w latach 2007-2013, w znaczący sposób wspiera osiągnięcie celów wynikających ze Strategii Europa 2020 dla Polski.

W opracowaniu wykorzystano metodę analizy opisowej oraz porównawczej, a także syntezy.

1. Strategia Europa 2020 jako wyzwanie rozwojowe dla gospodarek Unii Europejskiej

Cel Strategii Europa 2020 wynika, ze sformułowanych w jej ramach priorytetów, tzn. rozwoju inteligentnego, czyli rozwoju gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, oraz rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu czyli wspieraniu gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną, a także rozwoju zrównoważonego związanego ze wspieraniem gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej¹.

Jak powszechnie wiadomo, głównym celem Strategii Europa 2020 jest wielopłaszczyznowy rozwój w krajach członkowskich Unii Europejskiej, co powinno doprowadzić do poprawy konkurencyjności ugrupowania w skali globalnej.

Skuteczną realizację Strategii Europa 2020, powinno zapewnić osiągnięcie zaproponowanych przez Komisję Europejską (KE) celów ilościowych, które dotyczą:

- wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat, który powinien wynosić 75%,
- udziału wydatków na inwestycje w badania i rozwój, na które należy przeznaczać 3% PKB Unii,
- osiągnięcia celu „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (redukcja emisji CO₂, wzrost udziału energii odnawialnej, wzrost efektywności energetycznej),
- liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną, którą należy ograniczyć do 10%,
- odsetka osób z młodego pokolenia, którzy powinni zdobywać wyższe wykształcenie – 40%,
- liczby osób zagrożonych ubóstwem, którą należy zmniejszyć o 20 mln².

Osiągnięcie zaplanowanych wartości wskaźników, powinno zapewnić uzyskanie wyznaczonych w strategii celów. Zróżnicowany poziom rozwoju gospodarczego krajów członkowskich spowodował jednak konieczność indywidualnego podejścia do wartości wskaźników wyliczonych dla poszczególnych krajów, w stosunku do UE jako całości. Zalecenia dla poszczególnych krajów na poziomie UE są formułowane we wnioskach KE i zatwierdzane przez Radę. Na poziomie krajowym działania sprzyjające realizowanej Strategii są zawarte w Krajowych Programach Reform (KPR) oraz Programach Konwergencji lub Programach Stabilności³.

¹ Europa 2020, Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, KOM(2010)2020 wersja ostateczna, Bruksela 2010.

² Ibid., s. 5.

³ Krajowy Program Reform, Europa 2020, Aktualizacja 2013/2014, przyjęty przez Radę Ministrów 30 kwietnia 2013, s. 4-6.

Realizacji celów Strategii Europa 2020 mają także sprzyjać inicjatywy przewodnie odnoszące się do wyznaczonych w celach ilościowych priorytetów tematycznych. Lista inicjatyw przewodnich obejmuje następujące:

- Unia innowacji – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji;
- Młodzież w drodze – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy.
- Europejska agenda cyfrowa – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.
- Europa efektywnie korzystająca z zasobów – jest to inicjatywa na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej.
- Polityka przemysłowa w erze globalizacji – czyli inicjatywa na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MSP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych.
- Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie.
- Europejski program walki z ubóstwem – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁴.

⁴ Komunikaty Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Społeczno-Ekonomicznego i Komitetu Regionów: Europa efektywnie korzystająca z zasobów – inicjatywa przewodnia strategii „Europa 2020”, KOM(2011) 21 wersja ostateczna, Bruksela, 26.1.2011; Projekt przewodni strategii Europa 2020 Unia innowacji, COM(2010) 546 wersja ostateczna, Bruksela, 6.10.2010; Europejska platforma współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym: europejskie ramy na rzecz spójności społecznej i terytorialnej KOM(2010) 758 wersja ostateczna, Bruksela, 16.12.2010; „Mobilna młodzież” Inicjatywa na rzecz uwolnienia potencjału młodzieży ku inteligentnemu, trwałemu i sprzyjającemu włączeniu społecznemu wzrostowi gospodarczemu w Unii Europejskiej, KOM(2010) 477 wersja ostateczna, Bruksela, 15.9.2010; Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia: europejski wkład w pełne zatrudnienie, COM(2010) 682 wersja ostateczna, Strasburg, 23.11.2010; Europejska agenda cyfrowa, KOM(2010) 245 wersja ostateczna, Bruksela, 26.8.2010; Zintegrowana polityka przemysłowa w erze globalizacji. Konkurencyjność i zrównoważony rozwój na pierwszym planie, KOM(2010) 614 wersja ostateczna, Bruksela, 28.10.2010.

2. Programy operacyjne realizowane w Polsce w latach 2007-2013 a cele Strategii Europa 2020

Realizowana od 2010 roku Strategia Europa 2020, stanowi kontynuację Odnowionej Strategii Lizbońskiej, do której odnoszą się zapisy wszystkich programów operacyjnych realizowanych w kończącym się okresie programowania. W ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia w Polsce, w latach 2007-2013 jest realizowanych sześć programów operacyjnych, w tym 16 regionalnych programów operacyjnych i program pomocy technicznej służący wsparciem we wdrażaniu wszystkich pozostałych programów. Realizacja projektów według zasad i procedur sformułowanych w poszczególnych programach operacyjnych powinna sprzyjać skutecznemu wykorzystaniu środków strukturalnych UE w Polsce.

Tabela 1

Wartość środków przeznaczonych na wybrane programy operacyjne w Polsce w latach 2007-2013 z podziałem na wkład UE i krajowy w mld EUR

Program Operacyjny	Ogólna wartość zaangażowanych środków w mld EUR	Wkład UE w mld EUR	Źródło finansowania z UE	Wkład krajowy w mld EUR
PO Infrastruktura i Środowisko	37,7	28,3	FS, EFRR	9,4
PO Kapitał Ludzki	11,5	9,7	EFS	1,8
PO Innowacyjna Gospodarka	10,2	8,7	EFRR	1,5
Razem	59,4	46,7	–	12,7

Źródło: Na podstawie danych zawartych w informacji na temat programów operacyjnych: <http://www.fundusze.europejskie.gov.pl/Strony/glowna.aspx> (20.11.2013).

W tabeli 1 wymieniono wartość środków przeznaczonych na programy operacyjne bezpośrednio związane z realizacją Strategii Europa 2020. Z przedstawionych danych wynika, że ponad 50% środków przeznaczonych na wymienione programy przypada na POIiŚ. Należy także podkreślić, że wartość środków przeznaczona na realizację trzech wymienionych programów operacyjnych stanowi blisko 90% całości środków UE przyznanych Polsce w ramach polityki spójności na lata 2007-2013.

2.1. Program Operacyjny Kapitał Ludzki i jego rola w realizacji celów Strategii 2020 sprzyjających spójności społecznej

Zgodnie z projektem, zatwierdzonej dnia 14 lutego 2006 r., Narodowej Strategii Spójności całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007-2013 została ujęta w ramach POKL. Jego celem jest umożliwienie pełnego wy-

korzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podnoszenie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszanie obszarów wykluczenia społecznego oraz wspieranie budowy i modernizacji struktur administracyjnych państwa.

Programem zostały objęte takie obszary, jak zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorstw oraz rozwój zasobów ludzkich na terenach wiejskich⁵.

Realizowane w ramach PO KL projekty sprzyjają osiągnięciu wskaźników związanych z większością wymienionych priorytetów Strategii Europa 2020. Dotyczą one zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat, odsetka osób przedwcześnie kończących naukę szkolną, odsetka osób w wieku 30-34 lata zdobywających wyższe wykształcenie, a także liczby osób zagrożonych ubóstwem. Wartości tych celów dla Polski, określone w Krajowym Planie Reform, na tle wskaźników dla UE przedstawiają dane zawarte w tabeli 2. Wynika z nich, że w latach 2017-2012 w Polsce stopa zatrudnienia spadła bardzo nieznacznie, a odsetek osób z wyższym wykształceniem wzrósł znacząco. Osiągnięty w tej dziedzinie postęp jest szczególnie istotny w okresie kryzysu, w którym cele społeczne nie mają zwykle priorytetowego charakteru.

Tabela 2

Wybrane cele Strategii Europa 2020 wyznaczone dla UE-27 i w krajowym programie reform dla Polski oraz kształtowanie się wskazanych wskaźników ilościowych strategii dla UE i Polski w wybranych latach

Kraje	Stopa zatrudnienia w %		Przedwcześnie zakończenie nauki w %		Wykształcenie wyższe (30-34 lata) w %		Zmniejszenie liczby ludności zagrożonej ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	
UE 27	75		10		40		20 000 000	
UE 12	72,9		11		37		-	
Polska	71		4,5		45		1 500 000	
Poziom wypełniania określonych kryteriów we wskazanych latach								
Kraje	2007	2013	2007	2012	2007	2012	2007	2012
UE 27	70,3	68,5	14,8	12,7	31,0	40,0	119360	123118
Polska	65,0	64,9	5,0	5,7	29,7	39,1	12958	10128

Źródło: Na podstawie danych zawartych w http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/targets_pl.pdf i danych Eurostatu http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators (15.09.2013).

⁵ Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, MRR, Warszawa 2012, s. 8.

W zakresie postępów w realizacji PO KL, do końca czerwca 2013⁶, na uwagę zasługuje przede wszystkim postęp rzeczowy w obszarze zatrudnienia, który przekroczył wartości docelowe. Należy także odnotować znaczący wzrost poziomu wsparcia w obszarze ekonomii społecznej m.in. w projektach dotyczących aktywnej integracji

Natomiast z punktu widzenia stanu wdrażania PO KL jest widoczny wyraźny postęp finansowy zarówno w zakresie kontraktowania, jak i wydatkowania środków. O zaawansowaniu wykorzystania środków w ramach omawianego programu operacyjnego świadczy blisko 40,3 tys. umów o dofinansowanie realizacji projektów o łącznej wartości stanowiącej 90,2% alokacji przeznaczonej na lata 2007-2013.

Najwyższy poziom zakontraktowanych środków, w odniesieniu do alokacji, osiągnięto w ramach priorytetu dotyczącego szkolnictwa wyższego i nauki (95,4%) oraz priorytetu związanego z zatrudnieniem i integracją społeczną (84,3%), co powinno sprzyjać dalszej poprawie wskaźników osiągniętych przez Polskę w ramach strategii Europa 2020.

Natomiast z punktu widzenia wykorzystania środków w ujęciu regionalnym najwyższy, przekraczający 95%, poziom wykorzystania dostępnej alokacji odnotowano do połowy 2013 roku w województwach zachodniopomorskim (97,5%), łódzkim (96,3%), małopolskim (96%) i dolnośląskim (95,5%).

2.2. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka jako instrument sprzyjający rozwojowi nowoczesnej gospodarki

Ograniczone możliwości finansowania przedsięwzięć innowacyjnych z wewnętrznych źródeł finansowania powodują wzrost znaczenia i zainteresowania środkami zewnętrznymi, do których należą dotacje z funduszy UE. W przypadku wspierania działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, na szczególną uwagę zasługuje realizowany obecnie Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG). Adresatami tego programu są przede wszystkim przedsiębiorcy, jednostki naukowe oraz instytucje otoczenia biznesu a także jednostki samorządu terytorialnego, które mają w planach realizowanie innowacyjnych projektów związanych z nowoczesnymi technologiami, badaniami i rozwojem oraz inwestycjami o dużym znaczeniu dla gospodarki.

⁶ Sprawozdanie z realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki za I półrocze 2013, MRR, Warszawa 2013, s. 4-8.

Innowacyjność w PO IG jest rozumiana jako wdrożenie nowości do praktyki gospodarczej. Uszczegóławiając tę definicję, przez innowację rozumie się wprowadzenie do praktyki nowego lub znacząco ulepszanego rozwiązania w odniesieniu do produktu (towaru lub usługi), procesu, marketingu lub organizacji⁷. Należy także zwrócić uwagę, że Priorytetem w PO IG jest wspieranie innowacji o możliwie krótkim okresie stosowania na świecie lub tych, które cechują się największym potencjałem rozprzestrzeniania, gdyż te mają największe znaczenie dla polskiej gospodarki jako całości, dla jej unowocześnienia, poprawy jej konkurencyjności na rynku międzynarodowym i zdolności do tworzenia miejsc pracy opartych na wiedzy⁸.

Głównym celem PO IG jest rozwój gospodarki polskiej bazujący na innowacyjnych przedsiębiorstwach. Realizacja tego zamierzenia jest osiągnięta na podstawie spełnienia kilku celów szczegółowych, które dotyczą zwiększenia innowacyjności przedsiębiorstw, wzrostu konkurencyjności polskiej nauki, zwiększenia roli nauki w rozwoju gospodarczym, zwiększenia udziału innowacyjnych produktów polskiej gospodarki w rynku międzynarodowym oraz tworzenie trwałych i lepszych miejsc pracy, a także wzrostu wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych⁹.

Skuteczność strategii realizowanej w ramach PO IG ma zapewnić m.in. kompleksowe wsparcie innowacyjnych przedsięwzięć w zakresie prowadzenia prac B+R, inwestycji oraz doradztwa i szkoleń niezbędnych do realizacji inwestycji. Zwrócono także uwagę na wsparcie szeroko rozumianego otoczenia biznesu. Zdecydowano też o objęciu wsparciem działań dotyczących kooperacji między nauką a biznesem. Osiągnięciu celu strategii ma także sprzyjać współfinansowanie przedsięwzięć związanych z międzynarodowym wzmocnieniem polskiej gospodarki oraz budowaniem społeczeństwa informacyjnego w Polsce¹⁰. Powinno to znaleźć odzwierciedlenie w stopniowym wzroście udziału wydatków na B i R w PKB, co zaobserwowano w latach 2011-2012 i potwierdzają to dane zawarte w tabeli 3.

⁷ Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data, Oslo Manual, OECD 2005 oraz Eurostat.

⁸ Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007-2013, MRR, Warszawa 2007, s. 5-6.

⁹ Ibid., s. 60.

¹⁰ http://www.poig.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/o_poig.aspx (21.11.2013).

Tabela 3

Wybrane cele Strategii Europa 2020 wyznaczone dla UE-27 i w krajowym programie reform dla Polski oraz kształtowanie się wskazanych wskaźników ilościowych strategii dla UE i Polski w wybranych latach

Kraje	Wydatki na B i R jako % PKB	
UE 27	3	
UE 12	1,63	
Polska	1,7	
Poziom wypełniania określonego kryterium we wskazanych latach		
Kraje	2007	2012
UE 27	1,91	2,06
Polska	0,57	0,9

Źródło: Na podstawie Ibid.

PO IG jest realizowany w ramach 8 priorytetów tematycznych oraz priorytetu Pomoc Techniczna. Według stanu realizacji PO IG na dzień 6 grudnia 2013 roku należy odnotować, że Instytucja Zarządzająca zatwierdziła 17 385 projektów na kwotę 47,48 mld EUR, co stanowi ponad 111% alokacji. Podpisano 15 155 umów na kwotę dofinansowania 41,28 mld zł, co stanowi 97,14% alokacji z EFRR¹¹.

Należy też zwrócić uwagę, że w ramach analizowanego programu współfinansowane są 121 tzw. projekty kluczowe czyli przedsięwzięcia inwestycyjne o strategicznym charakterze dla realizacji programu, których wdrożenie jest szczególnie istotne z punktu widzenia osiągnięcia wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego kraju.

Jednym ze wspomnianych projektów przewodnich Strategii Europa 2020 jest „Unia innowacji”. Program ten ma istotne znaczenie dla prowadzenia polityki innowacyjnej w UE, a jego celem jest utworzenie na terenie Europy najbardziej konkurencyjnej i opartej na wiedzy gospodarki poprzez rozwój działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej¹². Jego realizacja w Polsce m.in. dzięki projektom podejmowanym w ramach PO IG powinno przyczynić się do pożądanego i oczekiwanego wzrostu innowacyjności polskiej gospodarki, która wciąż w znaczący sposób odbiega od unijnej średniej¹³.

¹¹ www.poig.gov.pl/AnalizyRaportyPodsumowania/Strony/default.aspx (10.12.2013).

¹² Projekt przewodni Strategii Europa 2020, Unia innowacji, SEC(2010) 1161, COM(2010) 546 wersja ostateczna, Bruksela 2010, s. 6-7.

¹³ Por. np. P. Nowak, Poziom innowacyjności polskiej gospodarki na tle krajów UE [w:] Wpływ innowacyjności na zmiany gospodarki w układach przestrzennych, red. Z. Ziolo, T. Rachwała, Prace Komisji Geografii Przemysłu, nr 19, Komisja Geografii Przemysłu PTG w Warszawie – Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Warszawa-Kraków 2012, s. 160.

2.3. Znaczenie Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko dla osiągnięcia środowiskowych celów Strategii Europa 2020

Mimo że Strategia Europa 2020, jak już wspomniano, pojawiła się w okresie obowiązywania wszystkich prezentowanych programów operacyjnych, analiza flagowych inicjatyw Europa 2020 wskazuje, że ponad 97% alokacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) wpisuje się w ich realizację. Należy także odnotować, że 31 spośród 35 kategorii interwencji POIiŚ odnosi się właśnie do Strategii Europa 2020, to potwierdza ścisły związek realizowanych od 2007 roku programów operacyjnych z ogłoszoną dopiero w 2010 roku Strategią.

Warto odnotować, że POIiŚ wpisuje się w realizację praktycznie wszystkich priorytetów Europa 2020, jednak w największym stopniu w priorytet Rozwój zrównoważony. Najwięcej projektów realizowanych w ramach POIiŚ dotyczy natomiast inicjatywy flagowej „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”. W jej realizację wpisuje się 28 kategorii interwencji dla POIiŚ, co stanowi 93% alokacji POIiŚ. W ramach tej inicjatywy są podejmowane projekty w obszarach: klimat, energia i mobilność. Obszary wspierane w ramach tej inicjatywy są jednocześnie kluczowymi obszarami w realizacji POIiŚ: ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom, energia i transport. Główne cele, jakie mają być osiągnięte dzięki tej inicjatywie, to zmiany w kierunku niskoemisyjnego i efektywnie korzystającego z zasobów społeczeństwa, które racjonalnie korzysta ze wszystkich swoich zasobów.

Realizacja POIiŚ wpisuje się więc przede wszystkim w implementację tzw. środowiskowych celów Europa 2020. Również w przypadku celów środowiskowych w KPR zostały wyznaczone ich wielkości dla poszczególnych krajów członkowskich. Należy jednak podkreślić, że wynegocjowane dla Polski wartości stanowią przedmiot licznych dyskusji i kontrowersji. W tabeli 4 przedstawiono cele środowiskowe Europa 2020 wyznaczone i realizowane przez Polskę na tle UE jako całości.

Tabela 4

Wybrane cele Strategii Europa 2020 wyznaczone dla UE-27 i w krajowym programie reform dla Polski oraz kształtowanie się wskazanych wskaźników ilościowych strategii dla UE i Polski w wybranych latach

Kraje	Emisja gazów cieplarnianych 1990 = 100		Udział energii odnawialnej w konsumpcji energii ogółem w %		Zużycie energii w mln t	
UE 27	-20%		20		zwiększenie efektywności energetycznej o 20%, czyli 368 mln ton	
UE 12	-12%		19		-	
Polska	-14%		15,48		14,00	
Poziom wypełniania określonych kryteriów we wskazanych latach						
Kraje	2007	2011	2007	2012	2007	2012
UE 27	92,2	83,1	10,0	14,1	1170	1103
Polska	89,4	87,6	7,0	11,0	61,8	64,7

Źródło: Na podstawie danych zawartych w http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/targets_pl.pdf i danych Eurostatu, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators (20.05.2014).

Należy zauważyć, że chociaż na znacznie mniejszą skalę niż inicjatywa „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”, w ramach POIiŚ są współfinansowane działania dotyczące innych inicjatyw flagowych UE realizowanych w ramach Strategii Europa 2020. Należą do nich, „Unia Innowacji”, „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” oraz „Młodzież w drodze” i „Europejski program walki z ubóstwem”¹⁴.

Analiza postępu w zakresie realizacji tego programu, do końca czerwca 2013 roku, wskazuje na wykorzystanie alokacji na poziomie 84% i podpisanie 2040 umów. Najwyższy stopień wykorzystania alokacji, na poziomie 98%, dotyczy priorytetu związanego z drogową i lotniczą siecią TEN-T oraz kulturą i dziedzictwem narodowym, a priorytetu dotyczącego ochrona przyrody i kształtowania postaw ekologicznych na poziomie 97%¹⁵.

Należy jednak podkreślić, że głównym wskaźnikiem monitorowania realizacji celów Programu jest pozycja Polski w rankingu publikowanym przez instytut IMD w Lozannie w ramach World Competitiveness Yearbook. Ranking ten stanowi jeden z powszechnie wykorzystywanych mierników konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej poszczególnych krajów. Miernik jest liczony w cyklu rocznym na podstawie oceny kilku czynników: infrastruktury podsta-

¹⁴ Sprawozdanie roczne z realizacji POIiŚ za 2012 rok, zatwierdzone przez Komitet Monitorujący Program uchwałą nr 11/2013 z dnia 5 czerwca 2013, s. 38-39.

¹⁵ Sprawozdanie okresowe z realizacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowiska, I półrocze 2013, MRR, Warszawa 2013.

wowej, technologicznej, naukowej oraz zdrowia i środowiska naturalnego, a także edukacji. Zakładana wartość docelowa dla Polski w Rankingu na 2012 rok, czyli 37 miejsce, została osiągnięta, co potwierdza efektywność projektów podejmowanych w ramach POIiŚ.

Podsumowanie

Analiza stanu kontraktowania i wydatkowania środków przeznaczonych na projekty realizowane w ramach wybranych Programów Operacyjnych, wskazuje na bardzo zaawansowany poziom ich realizacji. Biorąc pod uwagę, że wskaźniki wskazane jako cele w Strategii Europa 2020 wpisują się w prezentowane programy, implikuje to obserwowany postęp w ich osiągnięciu według ustalonych w KPR dla Polaki wartości, co ma szczególną wymowę u progu kolejnej perspektywy finansowej.

Ma to tym większe znaczenie, że cele polityki spójności na lata 2014-2020 będą związane z realizacją wyznaczonych właśnie w Strategii Europa 2020 wskaźników.

Doświadczenia Polski, zdobyte w kończącym się okresie programowania, wsparte znaczącymi środkami finansowymi przyznanymi do wykorzystania w kolejnych latach pozwalają przypuszczać, że postęp w realizacji celów strategii Europa 2020 powinien być w kolejnych latach coraz bardziej znaczący. Czynnikiem wspierającym poprawę zarówno wskaźników społecznych, jak i środowiskowych oraz tego świadczącego o wzroście innowacyjności polskiej gospodarki będzie z pewnością poprawa koniunktury oczekiwana po kilkuletnim okresie kryzysu gospodarczego, który dotknął praktycznie wszystkie kraje UE.

Literatura

Europa 2020, Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, KOM(2010)2020 wersja ostateczna, Bruksela 2010.

Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data, Oslo Manual, OECD 2005.

Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Społeczno-Ekonomicznego i Komitetu Regionów: Europa efektywnie korzystająca z zasobów – inicjatywa przewodnia strategii „Europa 2020”, KOM(2011) 21 wersja ostateczna, Bruksela, 26.1.2011

Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Społeczno-Ekonomicznego i Komitetu Regionów: Europejska agenda cyfrowa, KOM(2010) 245 wersja ostateczna, Bruksela, 26.8.2010.

- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Społeczno-Ekonomicznego i Komitetu Regionów: Europejska platforma współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym: europejskie ramy na rzecz spójności społecznej i terytorialnej KOM(2010) 758 wersja ostateczna, Bruksela, 16.12.2010.
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Społeczno-Ekonomicznego i Komitetu Regionów; „Mobilna młodzież” Inicjatywa na rzecz uwolnienia potencjału młodzieży ku inteligentnemu, trwałemu i sprzyjającemu włączeniu społecznemu wzrostowi gospodarczemu w Unii Europejskiej, KOM(2010) 477 wersja ostateczna, Bruksela, 15.9.2010.
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Społeczno-Ekonomicznego i Komitetu Regionów: Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia: europejski wkład w pełne zatrudnienie, COM(2010) 682 wersja ostateczna, Strasburg, 23.11.2010.
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Społeczno-Ekonomicznego i Komitetu Regionów: Projekt przewodni strategii Europa 2020 Unia innowacji, COM(2010) 546 wersja ostateczna, Bruksela, 6.10.2010.
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Społeczno-Ekonomicznego i Komitetu Regionów: Zintegrowana polityka przemysłowa w erze globalizacji. Konkurencyjność i zrównoważony rozwój na pierwszym planie, KOM(2010) 614 wersja ostateczna, Bruksela, 28.10.2010.
- Krajowy Program Reform, Europa 2020, Aktualizacja 2013/2014, przyjęty przez Radę Ministrów 30.04.2013.
- Nowak P., Poziom innowacyjności polskiej gospodarki na tle krajów UE [w:] Wpływ innowacyjności na zmiany gospodarki w układach przestrzennych, red. Z Ziolo, T. Rachwała, Prace Komisji Geografii Przemysłu, nr 19, Komisja Geografii Przemysłu PTG w Warszawie – Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Warszawa- Kraków 2012.
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007-2013, MRR, Warszawa 2007.
- Projekt przewodni Strategii Europa 2020. Unia innowacji, SEC(2010) 1161, COM(2010) 546 wersja ostateczna, Bruksela 2010.
- Sprawozdanie Okresowe z realizacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowiska I półrocze 2013, MRR, Warszawa 2013.
- Sprawozdanie roczne z realizacji POIiŚ za 2012 rok, zatwierdzone przez Komitet Monitorujący Program uchwałą nr 11/2013 z dnia 5 czerwca 2013.
- Sprawozdanie z Realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki za I półrocze 2013, MRR, Warszawa 2013.
- Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, MRR, Warszawa 2012.
- Witryna internetowa PO Innowacyjna gospodarka: <http://www.poig.gov.pl>.

Witryna internetowa Eurostatu: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>.

Witryna internetowa Komisji Europejskiej: <http://ec.europa.eu>.

Streszczenie

Blisko dziesięcioletni okres członkostwa Polski w UE pokazał, że unijne fundusze stanowią istotny element stymulujący rozwój naszego kraju w różnych wymiarach. Celem artykułu jest próba oceny znaczenia wybranych programów operacyjnych dla realizacji celów Strategii Europa 2020 w Polsce. Analiza stanu kontraktowania i wydatkowania środków przeznaczonych na projekty realizowane w ramach wybranych Programów Operacyjnych, wskazuje na zaawansowany poziom ich realizacji. Implikuje to obserwowany postęp w osiąganiu celów strategii Europa 2020.

THE IMPORTANCE OF EU FUNDS FOR THE IMPLEMENTATION OF THE EUROPE 2020 STRATEGY IN POLAND, ON THE EXAMPLE OF SELECTED OPERATIONAL PROGRAMMES

Summary

Nearly ten years of Polish membership in the EU have shown that EU funds are an important element in stimulating the development of our country in different dimensions. This article aims to assess the significance of selected Operational Programmes for the realization of the objectives of the Europe 2020 Strategy in Poland. The analysis of contracting and spending levels of funds for projects realized within selected Operational Programmes, indicates an advanced level of their implementation. This results in the observed progress in achieving the objectives of the Europe 2020 strategy.